

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา การดำเนินวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามครั้งนี้ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. สภาพทั่วไปของตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดการศึกษา

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราช คำรัส ชี้นำแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอด พ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์และความ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหาร ประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่ จะต้องมีการภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความ ระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุก ขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และ ให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความ

รอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2552 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เป็นการมองโลกเชิงระบบ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ประยุกต์ใช้กับปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและพัฒนาอย่างเป็นขั้นคตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงประกอบไปด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น เช่นการผลิตบริโภคพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีอยู่ในตัว หมายถึง การเตรียมให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข ในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างจะต้องประกอบไปด้วย ความตระหนัก ในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการ ดำรงชีวิต

5. ผลที่จะได้รับ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ผลที่ได้รับคือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ระดับจิตสำนึก เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในชุมชนแต่ละคนตระหนักถึงความสุข และความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอคิ (สัน โคน) และรู้สึกถึงความพอเพียงคือดำเนินชีวิต อย่างสมถะ ประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้อย่างถูกต้องไม่ให้อดอยาก ไม่เบียดเบียน ผู้อื่นจนเกินความจำเป็นแต่คิดเผื่อแผ่แบ่งปัน สมาชิกทุกคนโดยยึดหลัก 3 ประการ คือ

1.1 การใช้ชีวิตบนพื้นฐาน ของการ รู้จักตนเอง รู้จักพัฒนาตนเอง ทำจิตใจให้ผ่องใส รวมทั้งมีความเอื้อกันเป็นในจิตใจ

1.2 คิดพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็เมื่อมี ปัญหาในการดำเนินชีวิตก็ให้ใช้สติปัญญาใคร่ครองหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข ตามเหตุและปัจจัย ด้วยความสามารถและศักยภาพที่มีอยู่ ก่อนคิดพึ่งผู้อื่น

1.3 การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักกลกิเลสและความต้องการของตัวเองลงตลอดจนทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมมากขึ้น

2. ระดับปฏิบัติ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ 4 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นแรก สมาชิกในชุมชนยึดหลักการ “พึ่งตนเอง” ต้องพยายามพึ่งตนเองในระดับครอบครัวก่อน บริหารจัดการพอคิ และประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย รู้ข้อมูล รายรับ รายจ่าย ไม่เป็นหนี้

2.2 ขั้นที่สอง หลังจากที่พึ่งตนเองได้สมาชิกทุกคนต้องสามารถพัฒนาตนเองให้สามารถ “อยู่ได้อย่างพอเพียง” ดำเนินชีวิต โดยยึดหลักทางสายกลาง มัชฌิมาปฏิปทา

2.3 ขั้นที่สาม สมาชิกในชุมชนควร “อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร” รู้จักแบ่งปันผู้อื่นซึ่งจะเป็นวัฒนธรรมที่ดี ลดความเห็นแก่ตัว

2.4 ขั้นสุดท้าย สมาชิกควร “อยู่ดีมีสุขขึ้นด้วยการเรียนรู้” คือต้องรู้จักพัฒนาตนเอง โดยการเรียนรู้จากธรรมชาติและประสบการณ์ในโลกกว้างด้วยตนเอง หรือเกิดการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ให้เกิดเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติสามารถจัดกิจกรรม ออกเป็น 3 กลุ่ม

2.4.1 กิจกรรมการผลิต โดยเฉพาะในภาคเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมแต่ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า

2.4.2 การรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชนด้วยทุน ทางสังคมที่มีอยู่ เช่นการจัดตั้งร้านค้าชุมชน การรวมกลุ่มทำงานของแม่บ้านเพื่อจำหน่าย การรวมกลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว ฯลฯ

2.4.3 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จิตสำนึกท้องถิ่น ส่งเสริมวิถีชีวิต และ วัฒนธรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนได้ริเริ่มกิจกรรมปลูกฝังจริยธรรมความดีงาม และ จิตสำนึกรักท้องถิ่น

3. ระดับปฏิเวธ ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ เป็นการวัดผลการปฏิบัติตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 3 ระดับ คือ

3.1 ความพอเพียงในระดับครัวเรือน คือสมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ ลักษณะพึงตนเองได้อย่างมีความสุขทั้ง กาย ใจ สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น รวมทั้งไม่เป็นหนี้สิน สามารถหาปัจจัย 4 มาเลี้ยงตนเองได้ โดยยังมีส่วนที่เหลือออกมาของ ครอบครัวด้วย

3.2 ความพอเพียงในระดับชุมชน เกิดขึ้นจากแต่ละครอบครัวในชุมชนมีความ พอเพียงและรู้จักการรวมกลุ่มกันเพื่อส่วนรวม เช่น บริหารจัดการทรัพยากร ภูมิปัญญา หรือ ศักยภาพของสมาชิกในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและสมดุล เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่พอเพียงของชุมชน โดยรวมในที่สุด

3.3 ความพอเพียงในระดับสังคม เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่ง ที่มาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สืบทอดภูมิปัญญาร่วมกันตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสร้าง เครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชน ให้เกิดเป็น สังคมแห่งการพอเพียงในที่สุด

กระทรวงมหาดไทยกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้ พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่พลก นิกรชาวไทย แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ โดยคำนึงถึงความ พอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ

และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

ในสถานการณ์ปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2544 ได้ัญญาเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการ เป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อใช้ เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุลเป็นธรรมและยั่งยืน มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบแนวคิดการพึ่งตนเองเป็นหลัก ยึดความพอดีหรือทางสายกลาง หลีกเลียงปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินงาน สร้างความสมดุล สร้างภูมิคุ้มกัน ภายใต้การมีคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อนำไปสู่ความสมานฉันท์ ก่อให้เกิด “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

สถานการณ์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นโยบายของรัฐบาล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชน ให้มีความสามารถพึ่งตนเองได้ โดยใช้ข้อมูลชุมชนที่มีอยู่มาวิเคราะห์ โดยผ่านเวทีประชาคม เพื่อให้ประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยการ จัดทำแผนชุมชนและรัฐสนับสนุนงบประมาณ เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายให้บรรลุผล แนวคิดการ พัฒนาที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ส่งผลให้ทุกหน่วยงานราชการองค์กร ภาคเอกชนมุ่งเน้นการทำงานที่ชุมชนเป็นหลัก

กระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เป็นเจ้าภาพซึ่งประกอบด้วย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมที่ดิน กรมโยธาธิการและผังเมือง การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาคและองค์การตลาด ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อกำหนด ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550 – 2554 ในการแก้ไขปัญหา ความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดทำกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม “ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” การทำงานร่วมกัน การเรียนรู้จากการปฏิบัติ

และใช้เทคนิค การกระตุ้นความคิด สร้างจิตสำนึก ด้วยการตั้งคำถามที่โดนใจ (Asking the Right Questions) เริ่มต้นด้วยตัวชี้วัด 6 x 2 เป็นเป้าหมาย (Being with the Ends in Mind) โดยใช้พัฒนากร อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน ร่วมเป็นชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนร่วมกับภาคีการพัฒนาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550 – 2554

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550 – 2554 เป็นยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยปี 2550 สร้างคุณค่าพัฒนาสู่ความยั่งยืน ปี 2551 สร้างพลังชุมชนและพัฒนาการเรียนรู้สู่ความพอเพียง ปี 2552 ยกระดับความพอเพียงด้วยการบริหารจัดการชุมชน ปี 2553 – 2554 สร้างความยั่งยืนในวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

1. ยุทธศาสตร์การสร้างคุณค่าพัฒนาสู่ความยั่งยืน ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าประสงค์ เพื่อให้ประชาชนและคนยากจนน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อให้ทุนและภูมิคุ้มกันทางสังคมในการแก้ไขปัญหาทางสังคมและนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วยมาตรการสำคัญ

1.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำแผนชุมชน

1.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้าน (สนับสนุนการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง)

1.3 สนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด ๆ ละ 1 หมู่บ้าน จำนวน 75 หมู่บ้านและระดับอำเภอ ๆ ละ 1 หมู่บ้าน จำนวน 877 หมู่บ้าน

1.4 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปปฏิบัติในครอบครัว ชุมชน สังคม

ในการสร้างคุณค่า พัฒนาสู่ความยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับหมู่บ้าน ชุมชนทั่วประเทศ โดยได้สร้างความเข้าใจให้กับแกนนำและชุดปฏิบัติการ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับกลุ่มสตรีและเยาวชนในรูปแบบ การจัดเวทีประชาคม เพื่อพิจารณาครัวเรือน และให้ครัวเรือนและชุมชนได้พัฒนาตนเองสู่วิถี พอเพียงตามตัวชี้วัด 6x2 ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านการลดรายจ่าย

1.1 ทำสวนครัว

1.2 ลด ละ เลิก อบายมุข

2. ด้านการเพิ่มรายได้

2.1 มีอาชีพเสริม

2.2 ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

3. ด้านการประหยัด

3.1 มีการออมเงิน

3.2 มีกลุ่มออมทรัพย์

4. ด้านการเรียนรู้

4.1 ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2 รู้พอเพียง

5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

5.1 ใช้ทรัพยากรยั่งยืน

5.2 ร่วมกันปลูกต้นไม้

6. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

6.1 ดูแลช่วยเหลือกัน

6.2 รู้รักสามัคคี

2. ยุทธศาสตร์สร้างพลังชุมชนและพัฒนาการเรียนรู้สู่ความพอเพียง มีเป้าประสงค์เพื่อแปลงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติให้ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับครอบครัว หมู่บ้าน / ชุมชน โดยส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ และสังคม ให้มีการเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยมาตรการสำคัญ

2.1 สนับสนุนการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชุมชน ในระดับจังหวัด

อำเภอ

2.2 สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในระดับพื้นที่

2.3 ส่งเสริมให้หมู่บ้าน/ชุมชน เกิดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จาก 4 ฐานการเรียนรู้

2.4 สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน/ประเมินผลหมู่บ้านจากเกณฑ์ ประเมิน 6 x2

2.5 สนับสนุนและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง

3. ยุทธศาสตร์การยกระดับความพอเพียงด้วยการบริหารจัดการชุมชน มี เป้าประสงค์เพื่อให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดำรงอยู่ในสังคม โดยยกระดับความพอเพียง ด้วยการบริหารจัดการชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเอง เพื่อที่จะปรับปรุงระดับ ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยจะต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และควรเป็นความ ริเริ่มของชุมชนเองด้วย และการจัดให้มีบริการทางเทคนิคและบริการอื่น ๆ ที่จะเร่งรัดให้เกิด ความคิดริเริ่มการ ช่วยตนเอง ช่วยเหลือกันและกัน อันเป็นประ โยชน์มากที่สุด ประกอบด้วย มาตรการสำคัญ

4. ยุทธศาสตร์สร้างความยั่งยืนในวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าประสงค์ เพื่อให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดำรงอยู่ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน โดยประชาชนมีวิถี ชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง “พออยู่ พอกิน อยู่ดี กินดี มั่งมี ศรีสุข”

วิธีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. กลไกการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพสูงสุด กระทรวงมหาดไทยจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

1.1 คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 531 / 2549 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2549 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย โดยมี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เป็น เลขาธิการ

1.2 คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 10 / 2550 ลงวันที่ 4 มกราคม 2550 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย โดยมีรอง ปลัดกระทรวงมหาดไทย (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชน และส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น) เป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชนกรมการพัฒนา ชุมชนเป็นเลขาธิการ

1.3 คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธาน ผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดที่ประธานกรรมการมอบหมาย นายอำเภอทุกอำเภอ ผู้บริหารสถานศึกษาตามที่ประธานกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง และอำเภอจังหวัดเป็นกรรมการ มีพัฒนาการจังหวัด เป็นกรรมการ และเลขานุการ

1.4 คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ เป็นประธาน ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง และนายกเทศมนตรีนคร/เมือง เป็นรองประธาน หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่ประธานกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลทุกตำบล กำนันทุกตำบล นายกเทศมนตรีตำบลทุกแห่ง เป็นกรรมการ มีพัฒนาการอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ

1.5 ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล/หมู่บ้าน ประกอบด้วย ปลัดอำเภอ เป็นที่ปรึกษา พัฒนาการ เป็นหัวหน้าชุด อาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำองค์กร/องค์กรในชุมชน เป็นชุดปฏิบัติการ

1.6 รูปแบบ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการบูรณาการทำงานร่วมกันทุกระดับ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน โดยเฉพาะระดับตำบลและหมู่บ้าน ที่มีปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กร ที่มีอยู่ในชุมชน โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทีมงานตำบล หรือชุดปฏิบัติการ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการ

เรียนรู้ 4 ฐาน สู่เป้าหมาย “ให้ประชาชนมีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง พออยู่ พอกิน อยู่ดี กินดี มีง มี ศรีสุข”

2. กระบวนการเรียนรู้ 4 ฐาน สู่เศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างพื้นฐานความรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ตรงกัน โดยการใช้นิทานการเรียนรู้ 4 ฐาน เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ปัญหาของตนเอง เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และประโยชน์ที่ได้รับ เรียนรู้สถาบันการเงินและแหล่งทุนเพื่อให้สามารถแปลงสินทรัพย์เป็นทุน หรือ กู้เงิน ไปลงทุนได้ และเรียนรู้กระบวนการพัฒนา ไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2.1 ฐานที่ 1 เรียนรู้ตนเอง ค้นหาเหตุแห่งความอยากจน (ทำไมถึงอยากจน จนเพราะอะไร)

2.1.1 การจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อช่วยวิเคราะห์เหตุแห่งความอยากจน

2.1.2 ทำอย่างไรให้ชีวิตประสบความสำเร็จโดยใช้บันได 9 ชั้น

- 1) วางแผนดี
- 2) มีความขยัน
- 3) หมั่นหาความรู้
- 4) ซุกุณธรรม
- 5) นำครอบครัว
- 6) ไม่นั่วสุม
- 7) คุมรายจ่าย
- 8) ได้เก็บออม
- 9) พร้อมร่วมใจ

2.2 ฐานที่ 2 เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและประโยชน์ที่ได้รับ เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1 เรียนรู้กิจกรรมที่ลดรายจ่าย เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต การทำน้ำยาล้างจาน

2.2.2 เรียนรู้กิจกรรมเพิ่มรายได้ เช่น เลี้ยงปลาสวยงาม เพาะเห็ด เลี้ยงสัตว์ ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

2.2.3 เมนูอาชีพด้านต่าง ๆ ที่แสดงถึงต้นทุนและกำไร เพื่อให้เลือกไปใช้ปฏิบัติได้จริง

2.3 ฐานที่ 3 เรียนรู้สถาบันการเงินและแหล่งทุน ให้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของสถาบันการเงินเพื่อให้สามารถแปลงสินทรัพย์เป็นทุนหรือกู้เงินไปลงทุนได้ เน้นให้ประชาชนเรียนรู้การออม ประหยัดจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ฯ และพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน เพื่อเป็นแหล่งทุนของชุมชน

2.4 ฐานที่ 4 เรียนรู้กระบวนการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2.4.1 จุดประกายความคิดในการแก้ไขปัญหาของตนเองด้วยตั้งปณิธานชีวิต เช่น จะขยัน จะเลิกอบายมุข

2.4.2 ทำแผนชีวิตของตนเอง เพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายของครอบครัว

กรณี ไม่มีแผนชุมชน ก็ต้องร่วมกันทำแผนชุมชนขึ้นมา

3. ศูนย์เรียนรู้ชุมชนกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นหนึ่งในนโยบายการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และเป็นแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สุวีดิพอเพียงที่ยั่งยืน ซึ่งได้ กำหนดไว้ใน ปี 2551 ตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข คือ สร้างพลังชุมชนและพัฒนาการเรียนรู้สู่ ความพอเพียง

3.1 แนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับศูนย์เรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นเครื่องมือของชุมชนในการส่งเสริมการเรียนรู้ ที่มปฏิบัติกรขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ศูนย์เรียนรู้ชุมชน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องเป็นการระเบิดจากภายในของคนในชุมชนเอง โดยมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยทุนทางทรัพยากร ภูมิปัญญาและศักยภาพของชุมชนเอง เพื่อ มุ่งสู่ความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างพลังชุมชนและพัฒนาการเรียนรู้สู่ความพอเพียง

3.2 การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชน มี 2 มิติ คือ

3.2.1 มิติที่ 1 การใช้ข้อมูลชุมชน เช่น ข้อมูล จปฐ. กชช.2ค บัญชีครัวเรือนและข้อมูลอื่น ๆ ในการจัดทำแผนชุมชน ให้ใช้ข้อมูลเป็นฐานในการทิดวิเคราะห์

3.2.2 มิติที่ 2 มิติด้านสังคม สิ่งที่เป็นวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนในชุมชนต้องเรียนรู้ นำไปสร้างมิติทางสังคมให้เข้มแข็ง รู้อัตลักษณ์ตัวเอง และเกิดความรักถิ่นฐาน

3.3 แนวทางการจัดกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้ชุมชนจุนำร่องของอำเภอ จังหวัด เป็นแหล่งให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทิดวิเคราะห์ นำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นเวทีกลางหรือช่องทางให้ทุกภาคส่วนเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน บูรณาการทำงานร่วมกัน

3.4 ด้านระบบข้อมูลชุมชน

3.4.1 จัดทำฐานข้อมูล เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน ตำบล

3.4.2 จัดทำแผนที่จุดเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง

3.4.3 สนับสนุนให้คนในชุมชน ทิดค้น รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม ที่ชุมชนต้องการใช้ประโยชน์ประกอบการวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

3.5 คำนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.5.1 จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ ในประเด็นที่เป็นที่สนใจและอยู่ในความต้องการของชุมชน และเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

3.5.2 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เพื่อถ่ายทอดให้คนในชุมชนและชุมชนอื่น ๆ เข้ามาศึกษาเรียนรู้และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

3.5.3 จัดเวที สืบค้น ค้นหาและถอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา ที่อยู่ในวัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จ ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในด้านต่าง ๆ

3.5.4 จัดเวทีถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาเชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมในชุมชนเพื่อเป็นพลังในการขยายผลและขับเคลื่อนการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง

3.5.5 จัดเวทีวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่า มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ มาสู่สังคมบนพื้นฐานของความพอเพียง

3.5.6 ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาใหม่ ๆ ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้านที่ผสมผสานเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และมีประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3.5.7 การส่งเสริมและสนับสนุนจากภายนอก ในการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย โดยมอบหมาย ให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีหน่วยงานหลักภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ได้นำข้าราชการ เจ้าหน้าที่ในองค์กร เพื่อถ่ายทอดและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวหน้าทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น เพื่อให้ข้าราชการ ได้รู้ถึงความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ ในการวางแผน และการดำเนินการทุก ขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนใน

ชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทางด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ในการส่งเสริมและสนับสนุนจากภายนอกนั้น กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU (MOU : Memorandum Of Understanding) กับหน่วยงานภาคี จำนวน 21 หน่วยงาน ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การจัดทำระเบียบวาระแห่งชุมชน เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สอดคล้องกับภารกิจในงานที่รับผิดชอบและให้ถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ให้ข้าราชการในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงประชาชนในพื้นที่

2. สภาพทั่วไปของตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2.1 ข้อมูลทั่วไปของตำบล

ประวัติความเป็นมา ตำบลท่าสองคอนเป็นตำบลขนาดใหญ่ของอำเภอเมืองมหาสารคาม จากทั้งหมด 13 ตำบล และจัดได้ว่าเป็นตำบลเก่าแก่ โดยเฉพาะบ้านท่าสองคอนได้จัดตั้งมาประมาณ 200 ปี จากคำบอกเล่า ราษฎรกลุ่มแรกคืออพยพมาจากบริเวณเมืองมกลาไสย (ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์) มาตั้งรกรากอยู่ฝั่งลำน้ำชีซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ ที่มีลักษณะเป็น “หมู่บ้านอยู่ริมฝั่งแม่น้ำชี 2 ท่า” จึงเรียกว่าบ้านท่าสองคอน ต่อมาเมื่อราษฎรอพยพมาอยู่มากขึ้นจึงได้จัดตั้งเป็นตำบล มีกำนันปกครองรวมทั้งสิ้น 10 คน กำนันคนปัจจุบัน คือ นายดม ขาลหมัก แบ่งการปกครองออกเป็น 23 หมู่บ้าน

2.1.1 ที่ตั้ง ตำบลท่าสองคอน ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคาม ไปทางทิศตะวันตก เป็นระยะทาง 9 กิโลเมตร ใช้ เส้นทางสายมหาสารคาม – โโกสุมพิสัย ตามทางหลวงหมายเลข 208

2.1.2 อาณาเขตติดต่อ

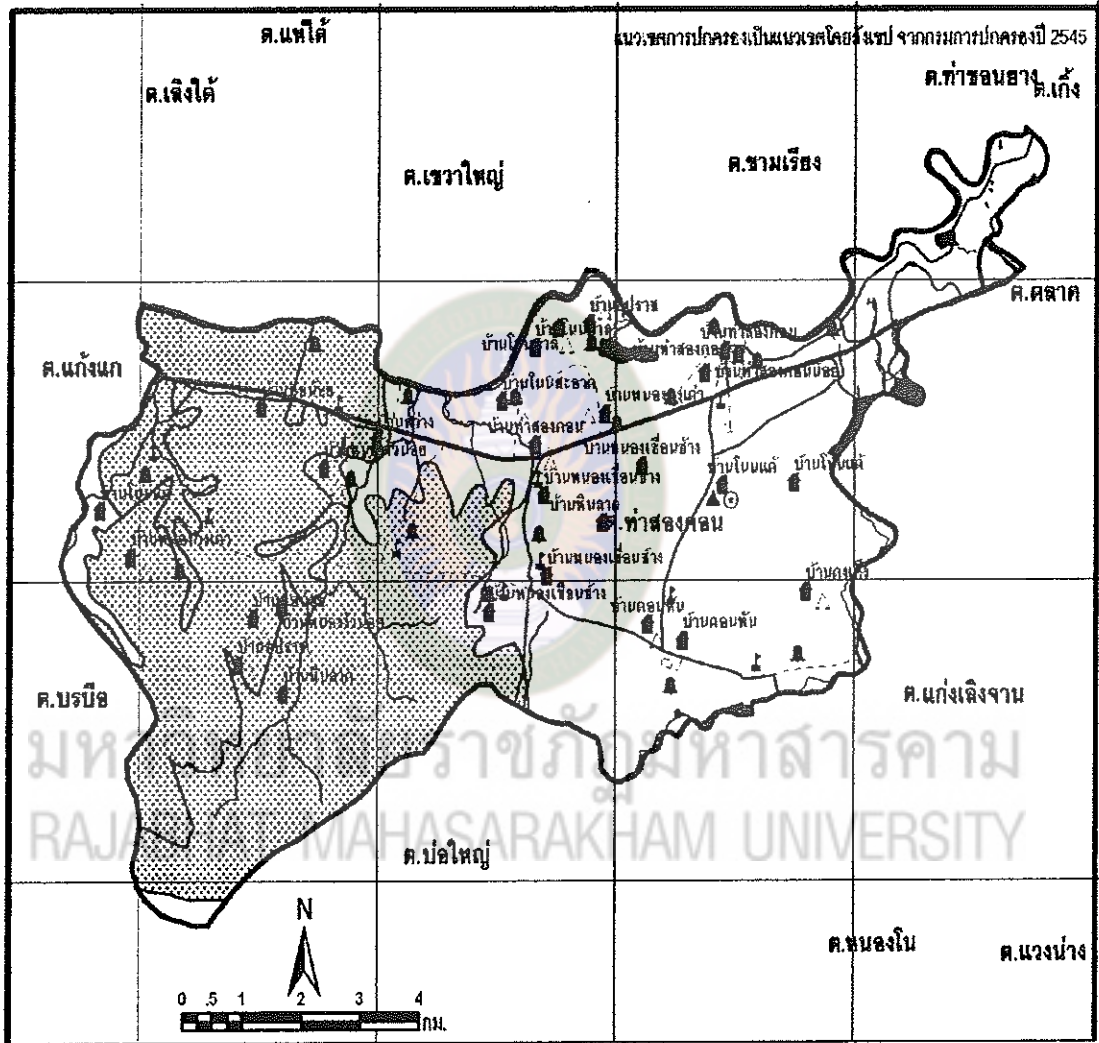
ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต.ขามเรียง ต.เขวาใหญ่ อ.กันทรวิชัย จ. มหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.แก้ง ต.แก่งเลิงจาน ต.ตลาด อ.เมืองฯ จ. มหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.แก้งแก อ. โโกสุมพิสัย จ. มหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.บ่อใหญ่ อ.บรบือ จ. มหาสารคาม

ถือครองตามสิทธิ์ของทางราชการเป็นรายหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 39,979 ไร่ และจำแนก เป็นพื้นที่การเกษตรเป็นรายหมู่บ้านทั้งหมด รวม 35,233 ไร่ (ที่มา : แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2554-2556 อบค.ท่าสองคอน (8 มิถุนายน 2553))

แผนภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของตำบลท่าสองคอน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1) ที่ราบลุ่มมาก อยู่บริเวณด้านทิศตะวันออกของตำบล ซึ่งเป็นบริเวณหมู่ที่ 1,4,12, 16,17,และ18 เหมาะในการทำนาและปลูกพืชสวน

2.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของตำบลท่าสองคอน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1) ที่ราบลุ่มมาก อยู่บริเวณด้านทิศตะวันออกของตำบล ซึ่งเป็นบริเวณหมู่ที่ 1,4,12, 16,17,และ18 เหมาะในการทำนาและปลูกพืชสวน
- 2) ที่ราบลุ่ม อยู่บริเวณตอนกลางและทิศใต้ของตำบล ซึ่งเป็นบริเวณหมู่ที่ 3,7,13, 14,15,19,20 เหมาะในการทำนาและปลูกพืชสวน
- 3) ที่ราบสลับกับที่ลอนอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตกและด้านทิศใต้ของตำบลซึ่งเป็น บริเวณ หมู่ที่ 2,5,6,8,9,10,11,21,22และ23 เหมาะในการทำนา พืชสวนและพืชไร่

2.1.5 ลักษณะภูมิอากาศ/ฤดูกาล ลักษณะภูมิอากาศ มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูหนาว ฤดูร้อน และ ฤดูฝน

2.1.6 สภาพดิน ตำบลท่าสองคอนประกอบด้วยดินต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะของ ดินตามความเหมาะสมของดินดังนี้

1)ดินซุคร้อยเอ็ด พบมากในสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เนื้อดินบน มีลักษณะร่วนปนทราย และทรายปนเหนียว สีน้ำตาลเข้มถึงน้ำตาลเทาอ่อนถึงเทา ส่วนเนื้อดินล่างเป็น ดินร่วนดินเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียว หน้าดินความลาดชัน 2% ความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-5.5 อินทรีย์มีวัตถุต่ำถึงปานกลาง ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า ในการทำนา

2)ซุดดิน โกรธา พบในพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด เนื้อดินร่วนปนทรายสีน้ำตาลเข้ม น้ำตาลปนเทา หน้าดินลึก ความลาดชัน 2.6% การระบายน้ำดีปานกลาง ดินชั้นล่างเป็น ดินร่วน ดินเหนียวปนทราย ความเป็นกรดเป็นด่าง 5.0-6.0 ปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำ-ปานกลาง ปริมาณ ไปรคัสเซียม ฟอสฟอรัส ปานกลางถึงต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ-ปานกลาง เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ และไม้ผลตลอดถึงพืชผักต่างๆ

3)ซุดดินน้ำพอง พบในพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชันเล็กน้อย เนื้อดิน เป็นดินร่วนปนทราย ดินทราย สีน้ำตาลเข้มมาก ดินร่วนเป็นดินทรายปนร่วน สีเทาอ่อน ปนน้ำตาล ความลาดชัน 3.10 % หน้าดินลึกมาก การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ปริมาณ อินทรีย์วัตถุต่ำ ความเป็นกรดเป็นด่าง 5.5-7.0 % ปริมาณฟอสฟอรัส ไปรคัสเซียมต่ำ ระดับความอุดมสมบูรณ์ต่ำไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืช

2.1.7 จำนวนครัวเรือน/จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือนของตำบลท่าสองคอน จำนวน 2,889 ครัวเรือน ประชากรชาย 5,434 คน หญิง 5,881 คน รวมทั้งสิ้น 11,315 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลครัวเรือนและประชากรตำบลท่าสองคอน

หมู่ ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวน ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านท่าสองคอน	370	389	759	251
2	บ้านหนองกุงเต่า	232	247	479	100
3	บ้านอุปราษ	291	316	607	161
4	บ้านโนนเต้	214	223	437	161
5	บ้านหนองจวน้อย	349	382	731	58
6	บ้านบ่อน้อย	445	466	911	168
7	บ้านหนองเขื่อนช้าง	243	259	502	193
8	บ้านหินลาด	241	261	502	125
9	บ้านคอนหัน	177	209	386	148
10	บ้านคองเค็ง	138	179	317	89
11	บ้านสว่าง	336	360	696	73
12	บ้านท่าสองคอน	249	299	548	205
13	บ้านหนองเขื่อนช้าง	216	233	449	105
14	บ้านโนนตาล	93	98	191	54
15	บ้านโนนสะอาด	89	99	188	51
16	บ้านโนนเต้	230	235	465	153
17	บ้านท่าสองคอน	235	265	500	130
18	บ้านท่าสองคอน	361	370	731	156
19	บ้านโนนตาล	71	70	141	56
20	บ้านหนองเขื่อนช้าง	235	253	488	136
21	บ้านคอนหัน	169	179	348	100
22	บ้านหนองกุงเต่า	225	245	470	110
23	บ้านหินลาด	225	244	469	106
รวม		5,434	5,881	11,315	2,889

ที่มา : สรุปข้อมูล จปฐ. ปี 2553 (31 พฤษภาคม 2553)

2.1.8 หน่วยธุรกิจในตลาด

1) โรงเรียน	9	แห่ง
2) ปิมน้ำมันและก๊าซ	2	แห่ง
3) โรงงานอุตสาหกรรม	3	แห่ง
4) โรงสีขนาดกลาง	2	แห่ง

2.1.9 บริการสาธารณะในตลาด

1) โรงเรียนประถมศึกษา	8	แห่ง
2) โรงเรียนมัธยมศึกษา	1	แห่ง
3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเอกชน	1	แห่ง
4) ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	23	แห่ง
5) วัด/สำนักสงฆ์	14	แห่ง
6) โบสถ์	5	แห่ง
7) สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน	2	แห่ง
8) สถานพยาบาลเอกชน	1	แห่ง
9) ป้อมยามตำรวจ	1	แห่ง

2.1.10 แหล่งน้ำ

1) ลำห้วย	3	สาย
2) บึง หนอง	15	แห่ง
3) อ่างเก็บน้ำ	1	แห่ง
4) ฝาย	4	แห่ง
5) บ่อน้ำตื้น	30	แห่ง
6) บ่อโยก	24	แห่ง
7) ประปาหมู่บ้าน	19	แห่ง
8) ถังเก็บน้ำฝน	129	ถัง

2.1.11 ผู้มีความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) แพทย์แผนไทย /สมุนไพร/ หมอพื้นบ้าน

1.1) นางสอ ภูงามดี ที่อยู่ 60 หมู่ที่ 1 ตำบลนาคณาภิบาล

- 1.2) นายหัด เหล่าเจริญ ที่อยู่ 70 หมู่ที่ 2 ด้านลูกประคบ
- 1.3) นายมณฑา อุประรัง ที่อยู่ 77 หมู่ที่ 2 ด้านหอมยาพื้นบ้าน(ยาฝน)
- 1.4) นายหาญชัย การมหวาน ที่อยู่ 51 หมู่ที่ 3 ด้านรักษาภูสวัค
- 1.5) นายพันธ์ สิทธิจันทร์ ที่อยู่ 124 หมู่ที่ 7 ด้านยาสมุนไพร
- 1.6) นายบุญเลี้ยง ราชบุรี ที่อยู่ 42 หมู่ที่ 10 ด้านหอมน้ำมัน
- 1.7) นายพรม เกษมจิตร ที่อยู่ 1 หมู่ที่ 11 ด้านถอนพิษแมลงกัดต่อย
- 1.8) นายน้อย อันทจันสอนที่อยู่ 22หมู่ที่ 15 ด้านเป่าตาแดง
- 1.9) นายทองคำ มาตะพัตร ที่อยู่ 17 หมู่ที่ 23 ด้าน เป่ากำเลือด

2) ผู้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม/ประเพณี

- 2.1) นายเคน อุดมชัย ที่อยู่ 142 หมู่ที่ 1 ด้านบุญประเพณี
- 2.2) นายสมาน สมศรีใส ที่อยู่ 111 หมู่ที่ 3 ด้านเป่าแคน
- 2.3) นายหมนวน เศษศศิ ที่อยู่ 49 หมู่ที่ 3 ด้านผญาอีสาน
- 2.4) นายสังวร แก้วหานาม ที่อยู่ 51 หมู่ที่ 4 ด้านศึกลองยาว
- 2.5) นายบุญมา จันทรแดง ที่อยู่ 43 หมู่ที่ 7 ด้านเป่าแคน
- 2.6) นายสมาน เศษศศิ ที่อยู่ 1 หมู่ 9 ด้านหมอลำ

3) งานฝีมือต่างๆ

- 3.1) นายทา แสงซ้าย ที่อยู่ 56 หมู่ที่ 1 ด้านจักสานไม้ไผ่
- 3.2) นายชัยยา สุขอย ที่อยู่ 165 หมู่ที่ 3 ด้านช่างปูนปั้น แกะสลัก
- 3.3) นางบัญญัติ ปราณี่ หมู่ที่ 6 ด้านมัดหมี่
- 3.4) นางบุญชม ขานนาม ที่อยู่ 171 หมู่ที่ 7 ด้านทอผ้าไหม
- 3.5) นายสมุทร พรรณนา ที่อยู่ 157 หมู่ที่ 7 ด้านทำบั้งไฟ
- 3.6) นายคำไหล กมลรัตน์ ที่อยู่ 25 หมู่ที่ 10 ด้านช่างเฟอร์นิเจอร์
- 3.7) นายทองแดง ชมภูศรี ที่อยู่ 20 หมู่ที่ 11 ด้านสร้างบ้าน
- 3.8) นางไสว ปริลาท ที่อยู่ 82 หมู่ที่ 17 ด้านเข็บพานบายศรี
- 3.9) นางมณีรัตน์ นามจำปี หมู่ที่ 18 ด้านทอเสื่อกก
- 3.10) นายทองอินทร์ รัชฎา ที่อยู่ 56หมู่ที่ 22 ด้านจักสานกระติบข้าว

4) ผู้มีความรู้ด้านการเกษตร

- 4.1) นางสงวน มาตะพัตร ที่อยู่ 50หมู่ที่ 2 ด้านปลูกผักปลอดสารพิษ
- 4.2) นายเชื่อน พรหมมาร์กัย ที่อยู่ 10หมู่ที่ 2 ด้านทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด

- 4.3) นายทองเหรียญ มูลพิมพ์ ที่อยู่ 24 หมู่ที่ 3 ด้านการเลี้ยงจระเข้
- 4.4) นายสวาท โยชน์ไชยสาร ที่อยู่ 11 หมู่ที่ 3 ด้านคอนกรีต ทาบกิ่ง
- 4.5) นายสำราญ แก้วหานาม ที่อยู่ 34 หมู่ที่ 7 ด้านปลูกหน่อไม้บ่อนอกฤดู
- 4.6) นายบัญญัติ ไชยคำภา ที่อยู่ 58 หมู่ที่ 14 ด้านปลูกพันธุ์แก้วมังกร
- 4.7) นายคำตา ถาวิชัย ที่อยู่ 24 หมู่ที่ 15 ด้านทำไร่นาสวนผสม
- 4.8) นายคำมัย ขานห้วย ที่อยู่ 38 หมู่ที่ 15 ด้านการเพาะเชื้อเห็ด
- 4.9) นายสุนทร รัตคนู ที่อยู่ 54 หมู่ที่ 17 ด้าน สมุนไพรไล่แมลง
- 4.10) นายประวัติ ราชวงศ์ ที่อยู่ 24 หมู่ที่ 23 ด้านปลูกแตงโม

5) ผู้มีความรู้ด้านการถนอมอาหาร/แปรรูปอาหาร

- 5.1) นางหนูทิพย์ สิริจันทร์ ที่อยู่ 4 หมู่ที่ 2 ด้านคัดกรองผลไม้ดอง
- 5.2) นางทองจันทร์ ทินภา ที่อยู่ 26 หมู่ที่ 3 ด้านทำหน่อไม้ดอง
- 5.3) นางสุวรรณ ขานเพชร หมู่ที่ 3 ด้านทำส้ม แหนม ไล่กรอก
- 5.4) นางรัมภา ปราณี หมู่ที่ 6 ด้านทำปลาสำ
- 5.5) นายผดุง แสงซ้าย หมู่ที่ 12 ด้านแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย
- 5.6) นางวงเดือน พลเทพ หมู่ที่ 18 ด้านการทำปลาสำ
- 5.7) น.ส.อรนุช ขรรค์แก้ว ที่อยู่ 49 หมู่ที่ 23 ด้านแปรรูปเนื้อสัตว์

6) ผู้มีความรู้ด้านความเชื่อ โหราศาสตร์ ไสยศาสตร์

- 6.1) นายหัด เหล่าเจริญ ที่อยู่ 70 หมู่ 2 ด้านคุณธรรม
- 6.2) นายเฉลา ปราณี หมู่ที่ 5 ด้านบูชาโชค
- 6.3) นายบุญเที่ยง ปราณี ที่อยู่ หมู่ที่ 6 ด้านดูดวง
- 6.4) นายจอมจิต ทินวัน ที่อยู่ 63 หมู่ที่ 8 ด้านโหราศาสตร์
- 6.5) นายจันทร์ เหลลาภา หมู่ที่ 12 ด้านการเสาะเคราะห์
- 6.6) นายคำตา ถาวิชัย ที่อยู่ 24 หมู่ที่ 15 ด้านดูดวง
- 6.7) นายน้อย อันทจันสอน ที่อยู่ 22 หมู่ที่ 15 ด้านเครื่องรางของขลัง
- 6.8) นายทองสุข คำภาง ที่อยู่ 4 หมู่ที่ 16 ด้านไสยศาสตร์
- 6.9) นางสุข ไชยประสิทธิ์ ที่อยู่ 17 หมู่ที่ 17 ด้านหมอลู่ขวัญ
- 6.10) นางนิ ซ้ายขวา หมู่ที่ 18 ด้านการเข้าทรง

7) ผู้มีความสามารถด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

- 7.1) นายมานิตย์ กองศูนย์ ที่อยู่ 94 หมู่ที่ 3 กลุ่มปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

- 7.2) นางประทุมวัน โสเพ็ง หมู่ 18 ด้านบริหารกลุ่มทอเสื่ออกก
 7.3) นายห้วน เนื่องมัจฉา ที่อยู่ 20 หมู่ที่ 7 ด้านอาสาพัฒนาชุมชน
 7.4) นางลำควน แก้วหานาม ที่อยู่ 93 หมู่ที่ 7 ด้านกองทุนหมู่บ้าน
 7.5) นายสมาน เดชยศดี ที่อยู่ 1 หมู่ 9 ด้านสถาบันการเงินชุมชน
 7.6) นางประทวน รัตนแสง ที่อยู่ 22 หมู่ที่ 14 กลุ่มพรมเช็ดเท้า
 7.7) นายชัชวดี นามจำปี หมู่ที่ 18 ด้านการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ

ตารางที่ 2 ข้อมูลการเมืองการปกครอง/การบริหาร

หมู่ที่	ผู้ใหญ่บ้าน	สมาชิก อบต.	ประธาน กพสม.
1	นางบุญเพ็ง ใจดี	นายภุริทัต นรินชา นางไพฑูรย์ สิทธิจันทร์	นางบุญเพ็ง ใจดี
2	นายอนงค์ น้อยนอนเมือง	นายทองนาค ขานจำ รองนายก อบต. นายทองสุข ขานเกตุ นายนิรันดร์ จูมพันธ์	นางรัศมี พรมมารักษ์
3	นางสุกัญญา สมบัติศิตรา	นายสังคม อรรคแสง นายก อบต. นายเลิศ อันลำพัน นายมานิตย์ กองศูนย์	นางละออง กองศูนย์
4	นายเชชา นนทวงศ์	นายพรมมา นรินชา นางสังวาลย์ แก้วหานาม	นางมณี ไชยสงคราม
5	นายถม ขาลหมัก (กำนันตำบลท่าสองคอน)	นายเก่ง ปราณี นายศรีจันทร์ ขาลพล	นางสำราญ ขาลหมัก
6	นายวีระ ขานเกตุ	นายบัวภา ปราณี นายคำจันทร์ ขานถม	นางบุญยัง กีกก้อง
7	นายจิตร วงศรีลคร	นางลำควน แก้วหานาม นางบัวแพง จำปาศรี	นางลำควน แก้วหานาม
8	นายอนุวัฒน์ คำมัจฉา	นายพัสกร ทินสา	นางบุญทัน คำมัจฉา

หมู่ที่	ผู้ใหญ่บ้าน	สมาชิก อบต.	ประธาน กพสม.
9	นายสมาน เคนยศักดิ์	นายทองแดง ทินวัน นายกำธร สงศรี นายสำรวย มหาศรี	นางธิภา ปักเคเต
10	นายวินิจ ชันขวา	นายคำไหล กมลรัตน์ นายบุญเวิน วงษ์ศรี	นางหนูเจียง หินนนท์
11	นายวีระชัย ทินน้อย	นางบัวไข ก้อนขารี นายวิรัชพล ถึงคะจันทร์	นางบุญเลิศ ละครพล
12	นายบรรจง ชัยขวา	นายวิทย์ ถานสีนาม นางทองใบ สติธิจันทร์	นางทองคำ สีไสย์
13	นายสำรวย แก้วหานาม	นายประมวล วงศ์ษา นายอารีย์ จำปาลี	นางหนูบี แก้วหานาม
14	นายถาวร หันขวา	นายวิจิตร จำปีหอม นายณรงค์ สุขอย	นางบุญอรุณีร์น ขาลดม
15	นายทองคำ โพธิ์เวียงคำ	นายสมเพียร ขานอู่ นายทองล้วน ชัยนอก	นางมณี อ่อนซ้าย
16	นายสุนทร ไชยสงคราม	นางสาวทานี ศรีเมือง นายสมาน สีสาร	นางพิกุล ไชยสงคราม
17	นายวีระพล ทินคำ	นายสมพงษ์ พลเพ็ง นายประคิมฐ์ ทับถ้อชัย	นางสำรอง ทินคำ
18	นายชัยวุฒิ นามจำปี	นางประทุมวัน ไสเพ็ง นายอดิศักดิ์ สติธิจันทร์	นางปทุมวัน ไสเพ็ง
19	น.ส.สุกัญญา เสนา	นายสำราญ เสนา นายประยงค์ เทียงภักดิ์	นางหนูทิพย์ ขานคา
20	นายบุญธรรม พลท่า	นายทอง พลคำ นางสพโชค สุวรรณกุล	นางเพ็ชร สอนชา
21	นายเสถียร มหาศรี	นายณัฐพล บุญภักดิ์ นายสมศรี ไชยน้ำอ้อม	นางสายทอง คารมหวาน

หมู่ที่	ผู้ใหญ่บ้าน	สมาชิก อบต.	ประธาน กพสม.
22	นายสุภาพ จุ่มพันธ์	นายสมพร มุลละคร นายทองสุข วินทวุฒิ	นางบุญโฮม ไชยศรีจันทร์
23	นายวิชาญ คำมั่งฉา	นายประวัติ ราชวงศ์ นายรังสรรค์ มาตะพัตร	นางทองรินทร์ ราชวงศ์

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน (30 มิถุนายน 2553)

ตารางที่ 3 กองทุนต่างๆ ในตำบล

หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม/กองทุน	ชื่อประธานกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	เงินทุน (บาท)
1	กองทุนหมู่บ้าน	นายสิน ใหม่คามิ	125 คน	1,030,000
1	กลุ่มทอเสื่อกก	นางบุญเพ็ง ใจดี	50 คน	20,000
2	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายเชื่อน พรหมมาร์กษ์	342 คน	527,500
2	กองทุนหมู่บ้าน	นายพุดม เหล่าเจริญ	118 คน	1,034,882
2	กลุ่มขนมเงิน	นางละมุด ขานดา	63 คน	26,700
2	กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ อัดเม็ด	นายเชื่อน พรหมมาร์กษ์	64 คน	61,400
2	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ	นายบุญเต็ม สิงห์ขอาจ	22 คน	25,000
2	กลุ่มทอเสื่อกก	นางสงวน มาตะพัตร	22 คน	23,500
2	โครงการแก้ไขปัญหาคความ ยากจน	นายเชื่อน พรหมมาร์กษ์	90 คน	282,578
2	ศูนย์ส่งเสริมรายจรประจำ หมู่บ้าน	นายเชื่อน พรหมมาร์กษ์	122 ครัวเรือน	12,500
3	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายทรงศักดิ์ อังฉริยะศักดิ์	212 คน	273,580
3	กองทุนหมู่บ้าน	นายทรงศักดิ์ อังฉริยะศักดิ์	212 คน	1,240,000
3	กลุ่มอาชีพกึ่งหมู่บ้าน	นายไสว โขชนไยสาร	165 คน	30,000
4	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายสุรพงษ์ วงศ์พิมพ์	101 คน	82,860
4	กองทุนหมู่บ้าน	นายสุรพงษ์ วงศ์พิมพ์	101 คน	1,107,250

หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม/กองทุน	ชื่อประธานกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	เงินทุน (บาท)
5	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายเกษต์ ขาลไชย	129 คน	192,196
5	กองทุนหมู่บ้าน	นายถม ขาลหมัก	184 คน	1,089,000
5	กองทุนเกษตรหมุนเวียน	นายคัน ขาลไชย	65 คน	100,000
5	กองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน	นายถม ขาลหมัก	56 คน	10,000
5	กองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน	นายถวิล สีนุญเขียน	56 คน	2,800
5	โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	นายถม ขาลหมัก	52 คน	287,000
5	กองทุนน้ำประปา	นายคัน ขาลไชย	56	2,300
			ครัวเรือน	
5	กลุ่มทอเสื่อกก	นางสำราญ ขาลหมัก	20 คน	5,000
6	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายจันทิ บุระจันทร์	204 คน	200,000
6	กองทุนหมู่บ้าน	นายจันทิ บุระจันทร์	263 คน	1,233,000
6	กลุ่มทอผ้า	นางบัญญัติ ปราณี	74 คน	13,000
6	กองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน	นายบัวภา ปราณี	200 คน	12,000
6	กองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน	นายจัน ขาลพล	200 คน	25,000
6	กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง	นายศิริชัย ปองดี	125 คน	250,000
7	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายห้า นามโส	120 คน	300,000
7	กองทุนหมู่บ้าน	นายคำมุด คตอินทร์	151 คน	1,075,422
7	กลุ่มออมทรัพย์	นายคำมุด คตอินทร์	151 คน	461,681
7	กลุ่มทอผ้า	นายห้า นามโส	55 คน	100,000
8	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายอนุวัฒน์ คำมัจฉา	224 คน	52,000
8	กองทุนหมู่บ้าน	นายอนุวัฒน์ คำมัจฉา	295 คน	1,175,000
8	กองทุนพัฒนาสตรี	นางบุญทัน คำมัจฉา	60 คน	20,000
9	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายสมาน เฉยศรี	106 คน	21,993

หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม/กองทุน	ชื่อประธานกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	เงินทุน (บาท)
9	กองทุนธนาคารหมู่บ้าน	นายสมาน เชยศักดิ์	142 คน	452,253
9	กองทุนหมู่บ้าน	นายสมาน เชยศักดิ์	90 คน	1,027,944
9	กลุ่มเลี้ยงโคเพื่ออนุรักษ์พันธุ์	นายสมาน เชยศักดิ์	64 คน	21,677
9	กลุ่มธนาคาร โค-กระบือ	นายสมาน เชยศักดิ์	156 คน	16,000
9	โครงการแก้ไขปัญหาคความ ยากจน(กข.คจ.)	นายสมาน เชยศักดิ์	65 คน	295,016
9	กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน	นายสมาน เชยศักดิ์	168 คน	13,610
9	กองทุนน้ำประปา	นายสมาน เชยศักดิ์	156 ครัวเรือน	44,000
9	กองทุนวิสาหกิจชุมชน	นางวิไลย สิงห์แก้ว	26 คน	6,000
10	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายบุญเวิน วงษ์ศรี	35 คน	84,000
10	กองทุนหมู่บ้าน	นายวิชา หินนันท	94 คน	1,090,000
10	กองทุนธนาคารหมู่บ้าน	นายสมาน เชยศักดิ์	142 คน	452,253
10	กลุ่มกองทุนเศรษฐกิจชุมชน	นายลือ ธนบุรี	5 คน	100,000
10	กองทุนพัฒนาสตรี	นางหนูเจียง หินนันท	42 คน	73,300
10	กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน	นางคำฤ โกลด	95 คน	9,500
11	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายวีระชัย ทินน้อย	145 คน	341,000
11	กองทุนหมู่บ้าน	นายเสริม ถิ่นบุญ	128 คน	1,600,000
11	กองทุนสงเคราะห์	นายวีระชัย ทินน้อย	70 ครัวเรือน	14,000
11	โครงการแก้ไขปัญหาคความ ยากจน (กข.คจ.)	นายวีระชัย ทินน้อย	65 คน	296,900
12	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายพิมพ์า เนตรสงคราม	131 คน	82,000
12	กองทุนหมู่บ้าน	นายบรรจง ชัยขวา	119 คน	1,100,000
12	กลุ่มทอเสื่อกก	นายน้อย เหลลาพา	60 คน	8,000

หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม/กองทุน	ชื่อประธานกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	เงินทุน (บาท)
13	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายทองสุข พลอินทร์	107 คน	197,000
13	กองทุนหมู่บ้าน	นายสำรวย แก้วหานาม	90 คน	1,050,000
13	กองทุน กข.คจ.	นายสำรวย แก้วหานาม	85 คน	281,000
13	กลุ่มทอผ้า	นายสำรวย แก้วหานาม	30 คน	50,000
14	กองทุนหมู่บ้าน	คต.บัญญัติ ไชยคำภา	49 คน	1,118,000
14	กลุ่มกองทุนสงเคราะห์	นายถาวร หันขวา	62 คน	42,842
14	กองทุนส่งเสริมอาชีพ	คต.บัญญัติ ไชยคำภา	55 คน	100,000
15	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายทองคำ โพธิ์เวียงคำ	60 คน	45,469
15	กองทุนหมู่บ้าน	นายทองคำ โพธิ์เวียงคำ	50 คน	1,140,868
15	กองทุนเลี้ยงสัตว์น้ำ	นายทองคำ โพธิ์เวียงคำ	60 คน	12,863
15	กองทุนหมุนเวียนชุมชน	นายทองคำ โพธิ์เวียงคำ	60 คน	17,724
15	กองทุนสงเคราะห์	นายทองคำ โพธิ์เวียงคำ	60 คน	16,990
15	กองทุนเลี้ยงโค-กระบือ	นายทองคำ โพธิ์เวียงคำ	60 คน	10,694
16	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายทองสุข คำภาง	101 คน	82,860
16	กองทุนหมู่บ้าน	นายบุญเลิศ ปีกเขมระยา	101 คน	1,107,250
17	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายสมพงษ์ พลเพ็ง	205 คน	1,772,400
17	กองทุนหมู่บ้าน	นายสมพงษ์ พลเพ็ง	102 คน	1,106,600
17	กองทุน กข.คจ.	นายวีรพล ทินคำ	67 คน	287,000
17	กองทุนพัฒนาสตรี	นางประทอง พลเพ็ง	25 คน	20,000
17	กลุ่มจักรสาน	นายทรงศักดิ์ ภูวนารถ	15 คน	130,000
18	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายชัยวุฒิ นามจำปี	250 คน	700,000
18	กองทุนหมู่บ้าน	นายชัยวุฒิ นามจำปี	104 คน	1,020,000
18	กลุ่มทอเสื่อ	นางประทุม โสเพ็ง	77 คน	10,000
19	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายสมนึก ขานคา	45 คน	240,000

หมู่ที่	ชื่อกลุ่ม/กองทุน	ชื่อประธานกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	เงินทุน (บาท)
19	กองทุนหมู่บ้าน	นายสมนึก ขานดา	48 คน	1,010,000
19	กลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ	นายสมนึก ขานดา	35 คน	30,000
20	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายทอง พลท่า	134 คน	240,000
20	กองทุนหมู่บ้าน	นายทอง พลท่า	134 คน	1,042,000
20	กลุ่มทอผ้า	นางเพ็ชร สอนชา	55 คน	50,000
21	กองทุนหมู่บ้าน	นายเสถียร มหาศรี	95 คน	1,088,124
21	กองทุนธนาคารหมู่บ้าน หมู่ที่ 9,21	นายสมาน เดชยศดี	142 คน	452,253
21	กองทุนน้ำประปา	นายเสถียร มหาศรี	103 คน	48,900
21	กลุ่มฌาปนกิจ หมู่ที่ 9,21	นายสมาน เดชยศดี	168 คน	13,610
21	โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน(กข.คจ.)	นายเสถียร มหาศรี	10 คน	10,000
21	กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน หมู่ที่ 9,21	นายสมาน เดชยศดี	168 คน	13,610
22	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายสงวน คำบุตรดา	340 คน	1,030,500
22	กองทุนหมู่บ้าน	นายสุภาพ จูมพันธ์	176 คน	1,070,000
22	กองทุนกระตุนเศรษฐกิจ	นายสุภาพ จูมพันธ์	42 คน	10,000
22	กองทุนศูนย์ข้าวชุมชน	นายพุด เหล่าเจริญ	33 คน	80,000
23	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	นายวิชาญ คำมัจฉา	63 คน	34,000
23	กองทุนหมู่บ้าน	นายวิชาญ คำมัจฉา	56 คน	1,010,000
23	กลุ่มเลี้ยงไหม	นางทองรินทร์ ราชวงศ์	14 คน	2,000

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (30 มิถุนายน 2553)

2.2 สภาพทางสังคมและการศึกษา

2.2.1 สภาพทางสังคม ประชาชนตำบลท่าสองคอน ส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นอีสาน นับถือศาสนาพุทธ ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความรักความสามัคคีในชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มทางด้านสังคมได้แก่กลุ่มฌาปนกิจในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล นอกจากนั้นยังมีการรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับคนในชุมชนในการกู้ยืมประกอบอาชีพ และมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย ได้แก่ กลุ่มทอเสื่อกก กลุ่มเลี้ยงโค กระบือ กลุ่มทอผ้า กลุ่มปลูกผัก กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ กลุ่มทำขนมจีน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

2.2.2 วัฒนธรรมประเพณี คนในตำบลท่าสองคอน ได้มีการยึดถือปฏิบัติรักษาวัฒนธรรมและประเพณีไทยไว้ซึ่งได้สืบทอดจากบรรพบุรุษจนมาถึงปัจจุบันนี้ เช่น การทำบุญประเพณีไทย 12 เดือน

2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

2.3.1 การประกอบอาชีพ อาชีพหลักของประชาชนตำบลท่าสองคอนคือการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ได้แก่ทำนา ทำไร่ ทำสวนผัก อาชีพรองคือการเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 4 สัดส่วนการประกอบอาชีพของประชาชนตำบลท่าสองคอน

อาชีพ	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
ไม่มีอาชีพ	104	138	242
นักเรียน	1,089	1,095	2,184
นักศึกษา	152	178	330
ทำนา	1,795	2,429	4,224
ทำไร่	5	11	16
ทำสวน	5	6	11
ประมง	2	0	2
ปศุสัตว์	0	0	0
รับราชการ	167	148	315
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	36	20	56
พนักงานบริษัท	39	48	87

อาชีพ	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
รับจ้างทั่วไป	1,688	1,392	3,080
ค้าขาย	179	231	410
ธุรกิจส่วนตัว	40	39	79
อื่นๆ หรือไม่ระบุ	133	146	279
รวมทั้งหมด	5,434	5,881	11,315

ที่มา : แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2554-2556 อบต.ท่าสองคอน (8 มิถุนายน 2553)

3.3.2 ข้อมูลรายได้ จากการสำรวจข้อมูล และประมวลผล จปฐ. ปี 2553 จากรายงานสรุปรายรับ-รายจ่ายบัญชีครัวเรือน พบว่าครัวเรือนในเขตตำบลท่าสองคอน มีรายได้รวมทั้งสิ้น 411,334,374 บาท หรือมีรายได้เฉลี่ย ครัวเรือนละ 142,379.50 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือเฉลี่ยคนละ 36,353.02 บาทต่อคนต่อปี

3.3.3 ข้อมูลรายจ่าย จากการสำรวจและประมวลผล ข้อมูลจปฐ. ปี 2553 ตำบลท่าสองคอน มีรายจ่ายครัวเรือนทั้งหมด 267,061,000 บาท ซึ่งหมายถึงครัวเรือนจะมีรายจ่ายเฉลี่ยปีละ 92,440.64 บาท หรือเฉลี่ยคนละ 23,602.39 บาทต่อคนต่อปี

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอื้องทิพย์ เกตุกราย (2551:85) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนในตำบลคลองพระอุดมที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน พบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ส่วนการประยุกต์ใช้เงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมาก และเงื่อนไขความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนในตำบลคลองพระอุดม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับ

การศึกษา อายุ อาชีพ แหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และระดับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ไสว เจริญศรี (2551: 80) ได้ศึกษาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหมู่บ้าน บ้านน้ำดิบ ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าสภาพการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการลดรายจ่าย มีการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคเอง มีการผลิตของใช้บางประเภทในครัวเรือน 2) ด้านการเพิ่มรายได้ มีการพัฒนาของอาชีพการเกษตร โดยการจัดหาพันธุ์พืชที่มีคุณภาพดี การรับจ้างในยามว่างและการหาของป่าเพื่อจำหน่ายตามฤดูกาล 3) ด้านการออม มีการออมเงินกับกลุ่มออมทรัพย์ การฝากเงินกับธนาคาร และการทำประกันชีวิต 4) ด้านการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมอย่างสม่ำเสมอ มีการตั้งมาตรการเพิ่มเติมด้านการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต มีการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ 5) ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เอง มีการกำจัดขยะ โดยการนำไปทิ้งในป่าและการเผา มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ 6) ด้านการเอื้ออาทร (การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน) มีการเอาแรงกันในลักษณะการลงแขกช่วยเหลือกันโดยมีการเลี้ยงสุรา อาหารเป็นการตอบแทน มีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือครัวเรือนยากจน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีในหมู่บ้าน เช่น แข่งขันกีฬา ปัญหาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 1) ด้านการลดรายจ่าย คือ มีปัญหาค่านิยมที่ผิดและพฤติกรรมเรื้อรังแบบ มีปัญหาต้นทุนในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมสูง มีปัญหาราคาสินค้าตกต่ำ 2) ด้านการเพิ่มรายได้ มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอ ไม่มีลานตากมันและเครื่องฟานหัวมัน ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งอาชีพเสริม 3) ด้านการออม คือ มีการออมน้อยและหนี้สินมาก 4) ด้านการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังยึดติดค่านิยมการเลี้ยงสุราในงานศพ การก่อหนี้โดยไม่จำเป็น ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในหมู่บ้าน 5) ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีที่ทิ้งขยะ ประชาชนขาดความตระหนักในการช่วยกันดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพดินเสื่อม 6) ด้านการเอื้ออาทร(การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน) พบว่าเงินทุนสวัสดิการช่วยเหลือก่อนข้างเช้าและมีจำนวนน้อย ความผูกพันระหว่างครัวเรือนเริ่มลดลง เนื่องจากมุ่งประกอบอาชีพหารายได้

ยุทธพงศ์ สมร (2551:105) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาศใต้ ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่าชุมชนบ้านร่องกาศใต้เป็นชุมชนที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมานานกว่า 200 ปี มีพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะแก่การเกษตรกรรม จึงมีอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นระบบเครือญาติโดยสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาสู่ลูกหลาน ในการแปรรูปผลิตผลการเกษตร มีการจัดระบบการดูแลปกครองกันภายในชุมชน ให้สิทธิเท่าเทียมกันตามระบอบประชาธิปไตย มีความเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ จากเหตุการณ์น้ำท่วมหนักในปี พ.ศ.2549 ทำให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายเกิดความเดือดร้อนในชุมชน แต่สิ่งหนึ่งที่ชุมชนยึดถือเป็นที่ยึดทางจิตใจ คือการน้อมเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่ดีขึ้นมีการสร้างความสามัคคีในชุมชน ก่อให้เกิดเป็นภาคประชาสังคมที่คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคงไปพร้อมกับสังคมยิ่งขึ้นจากการศึกษาปัจจัยในการสร้างทุนทางสังคมทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ คือ ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางสังคม พบ 4 ปัจจัย ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่พระราชทานแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแก่ราษฎร ภาครัฐ ภาคเอกชน และสภาพเศรษฐกิจ ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางสังคม พบ 6 ปัจจัยหลัก คือ ครอบครัว ศาสนา วัฒนธรรม กระบวนการเรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและประชาสังคมปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พบ 3 ปัจจัยหลัก คือ แนวคิดทฤษฎีใหม่และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรกรรม การค้าขายผลิตผลทางการเกษตรและการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทางด้านปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มี 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางสังคม วิถีชีวิตชุมชนภูมิปัญญา ความมั่นคง และความสงบสุข

พรรณวลี พรหมทา (2552:99) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของคนจนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาบ้านดั่ง เทศบาลตำบลน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ศักยภาพและข้อจำกัดของคนจนในชุมชนบ้านดั่งส่วนใหญ่ขาดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย(95.6%) ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน เนื่องจากใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันในการเป็นหนี้สิน (86%) แรงงานในครัวเรือนไม่มีทักษะในอาชีพและบางครอบครัวมีคนพิการมีผู้ป่วยและผู้สูงอายุ การพัฒนาศักยภาพของคนจนในบ้านดั่ง ไม่ควรเน้นเรื่องรายได้เท่านั้น

แต่ควรเน้นการเพิ่มรายได้ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตที่เป็นสุข ทั้งด้านร่างกาย จิตใจผ่านการมีครอบครัวที่สงบสุขและสภาพสังคมที่ดีงาม

นัฐพล เดชสุภา (2550:53) ศึกษาการการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ อบต.ประจันตคาม อ.ประจันตคาม จ.ปราจีนบุรี พบว่า การดำรงชีวิตของประชาชนในเขต อบต.ประจันตคาม มีพื้นฐานการดำเนินชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทำบ้างไม่ทำบ้าง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจตามแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงประชาชนส่วนใหญ่ยังนิยมบริโภครีเครืองดื่มแอลกอฮอล์เมื่อว่างจากการ ทำงาน ซึ่งเมื่อทำการสัมภาษณ์เป็นรายด้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตแบบ เศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอในเรื่อง การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การรู้จักสามัคคี และการ มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และ อาศัยแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนจัดทำ บัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำและด้วยสถานการณ์บ้านเมืองที่อยู่ในสภาพวุ่นวายทำให้ ประชาชนในชนบทเห็นความสำคัญของความสามัคคีและการเข้าใจเห็นอกเห็นใจกันมากตาม รูปแบบวัฒนธรรมชนบทที่ดี สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกันที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ หัวองค์ปัจจุบัน ดังนั้นด้วยความรักและศรัทธาในพระองค์ท่านอีกทั้งจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิต อย่างมีแบบแผน

สมชาย กันธะวงค์ (2551:81) ได้ศึกษากระบวนการจัดการหนี้สินบนฐานคิดเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างมีส่วนร่วมของครัวเรือนปกาสถะถุญ กรณีศึกษาบ้านป่าคิ้ว หมู่ที่ 4 ตำบลทา เหนือ กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหนี้สินโดยรวมของครัวเรือนมีอยู่ 1,717,659 บาท ได้นำเสนอข้อมูลหนี้สินในภาพรวมให้แก่ชาวบ้านได้รับทราบ เพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการศึกษาจากข้อมูลสภาพหนี้สินทำให้เกิดกลุ่มผู้แทนครัวเรือน จำนวน 21 ครัวเรือน ที่อาสาเข้าร่วมกระบวนการหนี้สิน โดยนำข้อมูลจากสภาพหนี้สินของครัวเรือน มาวิเคราะห์ ในเวทีชุมชนและสนทนากลุ่มย่อยทำให้ได้แผนพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นนำเข้าสู่การทำประชาคมในหมู่บ้านและมีมติในการดำเนินกิจกรรมภายใต้แผนการลด รายจ่าย โดยกลุ่มผู้แทนครัวเรือนนำร่อง ดำเนินกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ การเลี้ยงปลา การ

ปลูกผักสวนครัว การทำน้ำยาล้างจานและน้ำยาซักผ้า เป็นการพยายามหาแนวทางในการพึ่งพาตนเอง ให้พอมีพอกิน สร้างภูมิคุ้มกันในระดับครัวเรือน พึ่งพากันในระดับชุมชน และอีกหนึ่งกิจกรรมหนึ่งคือ การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายภายในครัวเรือน ทำให้แต่ละครัวเรือนมีความพอประมาณในการใช้จ่าย มีความรอบรู้รอบรอบคอบระมัดระวังในการใช้จ่าย และใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ผลจากการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปจากการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายพบว่ารายจ่ายในหมวดค่าใช้จ่ายทั่วไปในครัวเรือนมีแนวโน้มลดลง และยอดการเป็นหนี้สินที่ค้างชำระโดยภาพรวมลดลง

ศิริวรรณ วรรณศรี (2551:98) ได้ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในบ้านตาตเสริม ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย เกษตรเข้าร่วมโครงการ 15 ครัวเรือน และขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรม 9 กิจกรรม คือ เลี้ยงโค เลี้ยงสุกร เลี้ยงไก่พื้นเมือง ปลูกผักสวนครัว ปลูกไม้ผลตามแนวรั้วและขอบบ่อ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปลูกกล้วยน้ำหว่า เลี้ยงปลาในสระเก็บน้ำในไร่นา พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ด้านเศรษฐกิจเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง มีความมั่นคงด้านอาหาร ด้านสังคมเกิดการพึ่งพาอาศัยกัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ด้านสิ่งแวดล้อมเกษตรกรนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษวัสดุเหลือใช้จากการทำเกษตรนำไปใช้ในการปลูกพืชทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ด้านการบริหารโครงการพบว่าเป็นการบริหารโดยกำหนดแผนงานจากต้นทางสู่ปลายทาง หรือจากบนลงล่าง ทั้ง 9 กิจกรรม สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และสภาพพื้นที่ แต่ในส่วนของรายละเอียดของบางกิจกรรมไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ คือ การเลือกชนิดของไม้ผลเพื่อปลูกในพื้นที่ ลักษณะการขุดสระเลี้ยงปลา การดำเนินนโยบายหากสามารถทำแบบยึดหยุ่นปรับเปลี่ยนรายละเอียดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสภาพพื้นที่ปรับเปลี่ยนรายละเอียดการดำเนินกิจกรรมจากที่กำหนดไว้ทั้ง 9 กิจกรรม ให้เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรและสภาพพื้นที่แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างแท้จริง

ณัฐฉา บำรุงแจ่ม (2550: 71) ได้ศึกษาความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนำมาประยุกต์ในชีวิตประจำวัน กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาเศรษฐศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่านักศึกษาส่วนมากได้รับรู้และเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์ในหลักการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนั้น

สามารถพึ่งตนเองได้เป็นการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางและความพอเพียงคือความไม่ฟุ้งเฟ้อหรือกระเบียดกระเสียน การดำเนินชีวิตตามหลักความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจว่าเป็นเรื่องของการบริโภค ระบายรายได้ที่ได้รับและการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาเอง ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักความมีเหตุผล เป็นเรื่องของการยึดหลักประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกันกับเพื่อน การวางแผนการใช้จ่ายเงินของตัวเองในชีวิตประจำวัน และการใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างมีความคุ้มค่าและประหยัด ด้านการดำเนินชีวิตโดยการสร้างภูมิคุ้มกันเป็นการสร้างครอบครัวให้อบอุ่นเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันเบื้องต้นการหมั่นฝึกสมาธิให้มั่นคงเที่ยงธรรมและตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับตัวเอง การสร้างวินัยในการออมเป็นภูมิคุ้มกันตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักการดำเนินชีวิตตามหลักความรู้คู่คุณธรรม เพิ่มพูนความรู้ โดยการติดตามข่าวสารใช้คุณธรรมนำความรู้และการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเข้าใจ และสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีนักศึกษาส่วนน้อยที่ไม่เข้าใจและไม่สนใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ข้อคิดเห็นว่าไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้ และเป็นการพัฒนาแบบดอยหลังเข้าคลอง

เพลินใจ แคเกษม วริศรา ศิริสุทธิเดชาและรติรส อรุณคง (2551: 17) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผู้ต้องขังกับการใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าก่อนเข้าเรือนจำผู้ต้องขังส่วนใหญ่ใช้ชีวิตไม่พอเพียง ประกอบอาชีพไม่สุจริต จำหน่ายยาเสพติด รายได้ไม่พอกับรายจ่าย มีหนี้สิน พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือการดื่มสุรา สูบบุหรี่ สาเหตุที่กระทำความผิดคือต้องการเงิน ทรัพย์สิน ขณะอยู่ในเรือนจำผู้ต้องขังได้รับการสนับสนุนให้ใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและหลังจากได้รับความรู้และการอบรมจากเรือนจำแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต มีความพอประมาณมากขึ้น เช่น ใช้เงินซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือยและอาหารจากร้านสวัสดิการน้อยลง มีเหตุผลมากขึ้น ใช้สติ ความรอบคอบในการแก้ไขปัญหา ใจเย็นมากขึ้น ทักษะคติของผู้ต้องขังต่อการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตหลังจากพ้นโทษ ด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านความมีเหตุผลอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวเองอยู่ในระดับมาก

มงคล ศัลยกุลและชญาณิชฎ์ รุ่งรังสี (2550 : 51) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างพฤติกรรมการค้ารงชีวิตที่พอเพียงตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์โดยรวมมีพฤติกรรมการค้ารงชีวิตที่พอเพียงปานกลางทุกด้าน โดยนักศึกษามี

ปัญหาค้านเทคโนโลยีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ และด้านสังคม รูปแบบการเสริมสร้างพฤติกรรมดำรงชีวิตที่พอเพียงตามแนวพระราชดำรินักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คือ รูปแบบการเสริมสร้างพฤติกรรมดำรงชีวิตที่พอเพียงตามแนวพระราชดำริ มีองค์ประกอบสำคัญ แบ่งออกเป็น 1. สิ่งแวดล้อมภายนอก 2. มหาวิทยาลัย 3. ครอบครัว โดยใช้กระบวนการพัฒนาตนเองซึ่งเป็นวิธีการในการเสริมสร้างพฤติกรรมดำรงชีวิตที่พอเพียงตามแนวพระราชดำริ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาการดำเนินวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดตามแนวทางขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทยในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม เครือข่าย และชุมชน ตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปี 2551-2554 (คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงมหาดไทย : 1-55) 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ และด้านการเอื้ออารี โดยเขียนเป็นกรอบแนวคิดการศึกษา ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการศึกษา